

ΠΕΡΙΠΛΑΝΗΣΕΙΣ

ΘΕΡΑΠΕΥΤΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

ΤΟΥ κ. ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ Μ. ΣΤΑΥΡΟΠΟΥΛΟΥ
Έπ. Καθηγητού του Πανεπιστημίου Αθηνών

Αμφίδρομη επικοινωνία

Από την αρχή της συνεργασίας μου με το περιοδικό θεώρησα την στήλη από την οποία άρθρωγα ως ένα βήμα επικοινωνίας με τους σεβαστούς και αγαπητούς εφημερίους και τους λοιπούς αναγνώστες του «Εφημερίου». Πολύ συχνά, με αφορμή διάφορα θέματα της ποιμαντικής επικαιρότητας ή αναγκαιότητας έκανα έκκληση για ανταπόκριση και συμβολή τους από την σκοπιά της μαχημένης ποιμαντικής πράξης. Πολλοί από τους αναγνώστες μας ανταποκρίθηκαν σ' αυτές μας τις προσκλήσεις. Απαντήσεις τους ή συνεργασίες τους δημοσιεύσαμε κατά καιρούς είτε με αφορμή τις έρευνες «Σχεδιάσμα πνευματικής γεωγραφίας», «Πρεσβύτερες του καιρού μας», «Εβδομάδα Ιερατικών κλήσεων» είτε με άλλες ευκαιρίες (ποιμαντικές επισκέψεις κ.λπ.).

Σήμερα θα ήθελα να κάνω λόγο για μια αμφίδρομη επικοινωνία που συντελέστηκε με αφορμή την έννοια του «θεραπευτικού τουρισμού» που προβάλλαμε τελευταία*. Από ό,τι γνωρίζω, η ιδέα αυτή, που καλλιεργείται έντατικά σε πολλές Ι. Μητροπόλεις και Ένορίες, δρῆκε ευμενῆ ἀπήχηση ως πρὸς μία συστηματικότερη αντιμετώπισή της.

Η ποιμαντική του ελεύθερου χρόνου, ο προσκυνηματικός θεραπευτικός τουρισμός, τὰ προσκυνηματικά ταξίδια ἢ αἱ ἱερὲς ἀποδημίες ἀπασχολοῦν έντονα μεμνημένους ποιμένες και τήν διοικοῦσα Ἐκκλησία. Στις σύγχρονες ἀνάγκες προσπαθοῦν ν' ἀνταποκριθοῦν προβάλλοντας παραδοσιακοὺς θησαυροὺς με ἐπίκαιρο τρόπο. Μέρμηνά τους δὲν εἶναι μία «μυσειακή» συντήρηση ἀλλὰ μία ζωντανή ἐνεργοποίηση και προβολή ἐκείνου τοῦ ὁποῖου αἰσθάνονται ὡς ἀγρυπνοὶ θεματοφύλακες.

Ένα πρώτο παράδειγμα

Όραίο παράδειγμα πρὸς αὐτὴν τήν κατεύθυνση θεωρῶ τήν ἐκδοση τῆς Ι. Μητροπόλεως Δημητριάδος «Μαγνησία: Ἡ πνευματικὴ τῆς φυσιογνωμία» Βόλος 1988, 32 σ. Πρόκειται γιὰ ἕνα τεῦχος ἀφιερωμένο

στὸν Ἑλληνα Ἐπισκέπτη τοῦ εὐλογημένου τόπου μας. Ὑλοποιεῖ τὴν ἰδέα ἐνός «τοπολογίου» ὅπως εἴχαμε χαρακτηρίσει τοὺς τοπικοὺς ὁδηγοὺς γιὰ τίς ἐπὶ μέρους Ι. Μητροπόλεις πού θρῖσκονται στήν ἑλληνική ἐπικράτεια.

ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΟΣ

Μαγνησία

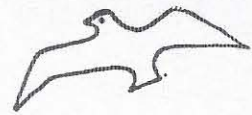
Ἡ πνευματικὴ τῆς φυσιογνωμία

Ἀφιερωμένο στὸν Ἑλληνα Ἐπισκέπτη τοῦ εὐλογημένου τόπου μας

Βόλος 1988

Με κείμενα τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Δημητριάδος κ. Χριστοδούλου και ἐπιμέλεια ἐκδόσεως τοῦ ὑπευθύνου τοῦ Γραφείου Ποιμαντικῆς Παραθεριστῶν Πρωτοπρεσβυτέρου π. Θωμᾶ Συνοδίου καλωσορίζει τὸν Ἑλληνα ἐπισκέπτη στήν

σ ἐ δρόμους ποιμαντικής διακονίας

Μαγνησία. Τὸν εἰσάγει στοὺς μυθικοὺς καὶ προϊστορικοὺς χρόνους (σ. 4 - 5), τοὺς πρώτους χριστιανικοὺς χρόνους καὶ ἀναφέρεται στὰ κατοπινα̅ χρόνια (σ. 7). Μιλάει γιὰ τὴν ἑλληνορθόδοξη παράδοση (σ. 8), τὰ μοναστήρια (σ. 9 - 11), τὰ ἱερά προσκυνήματα (σ. 12), τὶς πηλειορίτικες Ἐκκλησίες (σ. 13 - 15), τὰ γραφικὰ ἐκκλησιάκια (σ. 15), τοὺς τοπικοὺς ἀγίους (σ. 16 - 17). Στὴ συνέχεια κάνει λόγο γιὰ μορφές ποὺ ἐγέννησεν ὁ τόπος (σ. 18 - 19), γιὰ τὴν πνευματικὴ ζωὴ στὸ Βόλο (σ. 20 - 25), γιὰ τὶς Ἐκκλησίες τοῦ Βόλου (σ. 26 - 28) καὶ γιὰ τὰ χρόνια τῆς κατοχῆς (σ. 29). Στὸ τέλος προσκαλεῖ τὸν ἐπισκέπτη ν' ἀξιοποιήσει τὶς πνευματικὲς εὐκαιρίες ποὺ τοῦ προσφέρονται τὸ καλοκαίρι καὶ δίδει χρήσιμες διευθύνσεις καὶ ὠράρια λειτουργίας ὑπηρεσιῶν καὶ ἀρχαιολογικῶν χώρων.

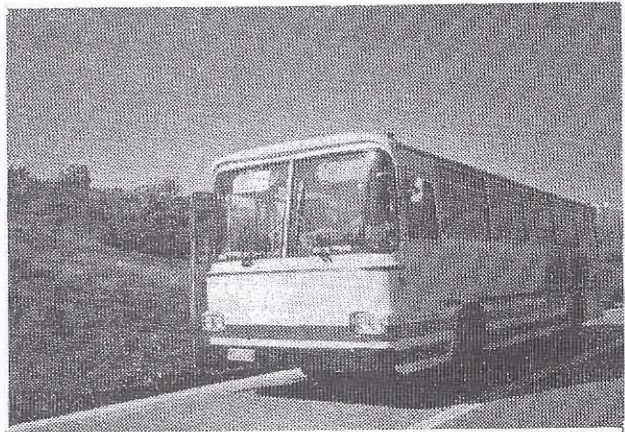
Πλούσια εἰκονογραφημένο καὶ ὁμορφα ἐκτυπωμένο προδιαθέτει τὸν παραλήπτη γιὰ μιὰ ἐπιτόπια ἀπλανῆ περιπλάνηση στὴν Μαγνησία ποὺ τὸν προσελκύει ὡς μαγνήτης νὰ τὴν ἐπισκεφθεῖ. Εὐχόμαι πολὺ σύντομα νὰ πλουτισθεῖ ἡ βιβλιογραφία μας μὲ τέτοια «τοπολόγια» ὄλων τῶν Ἱερῶν Μητροπόλεων, τὶς ὁποῖες καὶ παρακαλοῦμε νὰ μᾶς γνωστοποιοῦν τὰ προϊόντα τοῦ κόπου τους.

Ἕνα ἄλλο παράδειγμα

Ἐάν τὸ παράδειγμα ποὺ μόλις ἀναφέραμε ἀνάγεται στὴν π ρ ο ε τ ο ι μ α σ ί α ποὺ πρέπει νὰ ἔχουμε κάνει γιὰ νὰ ὑποδεχοῦμε τοὺς ἐπισκέπτες μας, ἡ μεγάλη στιγμή εἶναι ὅταν μιὰ ομάδα ξεκινᾷ γιὰ τὴν ἐπίσκεψη μὲ συνείδηση ἢ καὶ ὄχι τοῦ θεραπευτικοῦ σκοποῦ. Τί θὰ συμβεῖ ἐκεῖ, τί καθ' ὁδόν, τί στὴν ἐπιστροφή; Ὅταν θγεις στὸν πηγαϊμό... δὲν γνωρίζεις πάντα τί θὰ προκύψει. Πολλὰ μπορεῖ νὰ προκύψουν. Ἄν καὶ σὲ πολλὲς περιπτώσεις ὁ στίχος τοῦ ποιητῆ «ἢ Ἑλλάδα ὅπου καὶ νὰ ταξιδέψεις σὲ πληγώνει» εὐσταθεῖ, εἶναι φορές ποὺ σὲ θεραπεύει κιόλας μ' ὅλα τὰ θεραπευτικὰ μέσα ποὺ διαθέτει. Ὅταν μάλιστα κατ'ἀλληλος ὁδηγὸς μπορεῖ νὰ ὁδηγήσει τὰ βήματά σου πρὸς τὰ ἐκεῖ. Ὑπάρχουν εὐτυχῶς πολλὲς ἐμπειρίες αὐτοῦ τοῦ τύπου.

Μιὰ τέτοια ἐ μ π ε ρ ί α μᾶς κατέγραψε σὲ ἐπιστολὴ του παλιὸς μας φοιτητῆς ποὺ ὑπηρετεῖ ὡς ἐφημέριος στὸν Ἱ. Ν. Ἀγίου Ἀλεξάνδρου Παλαιοῦ Φαλήρου, ὁ π. Ἀ θ α ν ἄ σ ι ο ς Κ α λ ο γ ῆ ρ ο υ.

Μᾶς περιγράφει ἕναν τρόπο διακονίας καὶ διαποιμάνσεως τῶν ἐνοριτῶν τοῦ τῆ βοηθεία ἐνός... πούλμαν ποὺ ταξιδεύει καὶ μεταφέρει τοὺς ἐπιβάτες του σ' ἄλλη γῆ σ' ἄλλα μέρη. Ἡ εἰκόνα τῆς Ἐκκλησίας ποὺ χαρακτηρίζεται ἀπὸ τὴν παράδοση ὡς «εὐπλοὺς ναῦς», καὶ «ὡς κιβωτὸς σωτηρίας», τηρουμένων τῶν ἀναλογιῶν, μετατρέπεται σὲ ἕνα πορθμεῖο (φέρρου - μῶτ) ..., ποὺ μεταφέρει ὅλα αὐτὰ τὰ πούλμαν ποὺ μᾶς φέρνουν ἐγγύτερα στὴν θεραπεία καὶ τὴν σωτηρία. Παραθέτουμε δλόκληρο τὸ κείμενο τῆς ἐπιστολῆς του.

«Οἱ τὸ φέρον σε φέρε, φέρου καὶ φέρε...»!

Ἕνα πούλμαν ποὺ ταξιδεύει...

Προβληματισμένος ἀπὸ τὶς προτάσεις τοῦ ἐπίκουρου καθηγητοῦ τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν κ. Ἀλεξάνδρου Μ. Σταυροπούλου γιὰ τὸν θεραπευτικὸ τουρισμὸ, ποὺ διάβασα στὸν «Ἐφημέριο», καὶ τὶς πολὺτιμες εὐεργεσίες ποὺ παρέχει σὲ κείνους ποὺ ξεκινᾷ με πάθος καὶ λαχτάρα, ἀτομικὰ ἢ ὁμαδικὰ, σὲ μικρὲς ἢ μεγάλες ομάδες, γιὰ νὰ γευτοῦν «τῆς γῆς τὸ χρυσάφι», τὶς εὐλογίες ποὺ ἔχουν ἀπομείνει στὴν ὁμορφὴ πατρίδα, θὰ ἤθελα νὰ ἀναφέρω μερικὰ ἀληθινὰ περιστατικὰ καὶ συγκεκριμένους ἀποκαλύψεις ἀνθρώπων ποὺ ἔγιναν μετὰ ἀπὸ τέτοια τουριστικὰ «θεραπευτικὰ» ταξίδια.

Εἶμαι σὲ μιὰ ἐνορία τῆς Ἀθήνας κάπως μεγάλῃ σὲ ἀριθμὸ ἐνοριτῶν. Ἐκκλησιάζονται ὡς συνήθως ἕνα ποσοστὸ γύρω στὸ 30) ὁ κάθε Κυριακῆ. Αὐτὸ εἶναι διαπιστωμένο ὕστερα ἀπὸ ἔρευνα ποὺ ἔγινε στὴν ἐνορία μας. Προσέλευση καὶ μεγάλους ἀριθμούς ἐνοριτῶν ἔχουμε τὰ Χριστούγεννα καὶ τὸ Πάσχα, «γιὰ τὸ καλὸ». Μά-

λιστα κοινωνώνε κιόλας τή Μ. Πέμπτη γιατί έτσι συνηθίζεται. Όλοι όσοι έρχονται στην Έκκλησία, και αυτό το διαπιστωμένο, είναι σχεδόν άγνωστοι. Πολύ σπάνια να γνωρίζονται πέντε άνθρωποι μεταξύ τους.

Ύστερα από αυτή τη διαπίστωση σκέφτηκα πώς μπορεί ένας ιερέας σήμερα να βοηθήσει να έρθουν περισσότεροι άνθρωποι και να γνωριστούνε μεταξύ τους, να γίνουν αδελφοί εν Χριστώ, χριστιανοί ένοριτες.

Χρησιμοποίησα αρκετούς τρόπους. Δημιούργησα ένα κέντρο συναντήσεως με νέους, τελοῦσα ακολουθίες καταγκυκτικές και συγκέντρωνα κυρίως άτομα ίδιας ηλικίας κ.τ.τ.

Έκεινο που δρῆμα σάν τήν καλλίτερη λύση είναι **Ξ υ α π ο ὄ λ μ α ν**. Ένα αυτοκίνητο με τέσσερις τροχούς και πεινήγτα ανθρώπους να πηγαίνει. Ένα πούλμαν που πάει να συναντήσει το Θεο κάπου άλλου, έξω απ' το γνωστό χώρο, σε κάποιο ξωκλήσι, σε κάποιο μοναστήρακι, σε κάποια Παναγιά, για μιὰ σύντομη άγρυπνία, για ένα καταγκυκτικό έσπερινό, για μιὰ παράκληση. Αυτό το πούλμαν γίνεται ο μεγάλος πυρήνας, γίνεται ήφαιστειο που βγάξει φωτιές. Εκεί μέσα γίνεται το θαῦμα, ξεχνιούνται τα επώνυμα, ξεχνιέται ή καταγωγή, ή κοινωνική τάξη, ή πνευματική διαφορά. Όλοι είναι ένα σώμα, μιὰ ψυχή, όλοι νιώθουν άδελφωμένοι, χαρούμενοι, εύτυχιμένοι. Όλοι τραγουδάνε, όλοι ψέλνουνε, όλοι κοιτάνε μπροστά και άδημονούν να φτάσουν στον προορισμό, στον «κρυφό τον στοχασμό». Βιάζονται να δούνε αυτό που πολλές φορές συναντούσαν καθημερινά και δέν του έδιναν σημασία. Μέσα σε ένα πούλμαν όλα είναι όπως στην πρώτη Έκκλησία. Κανένας δέν πεινάει, κανένας δέν διψάει, κανένας δέν κρυώνει. Όλοι είναι άδέλφια.

Μ ε ρ ι κ έ ς σ κ έ ψ ε ι ς άποτυπωμένες σε λίγο χαρτί στο τέλος μιὰς πρόσφατης εκδρομής στην Παναγία τήν Προυσιώτισσα από τους εκδρομείς είναι ή καλλίτερη άπόδειξη:

«Δέν βρίσκω λόγια να περιγράψω το πόσο ήμορφα έγινε και το πόσο ώφελήθηκα από το ιερό προσκύνημα στην Παναγία Μητέρα μας. Σας εύχαριστώ από τα βάθη τής ψυχής μου για τήν εύκαιρία που μου δώσατε».

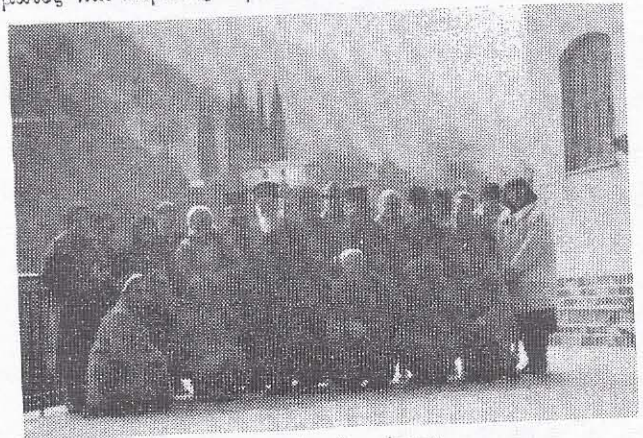
«Αισθάνομαι φοβερή άγαλλίαση που δέν εκφράζεται με λόγια».

«Στέκομαι με δέος μπρός τή μεγάλη πνευματικότητα, οικειότητα και απλότητα ενός ιερέως προς το ποίμνιό του. Είναι το καλλίτερο μέσο με το οποίο μπορεί ένας πνευματικός να προσελκύσει, να δώσει θάρρος στο ποίμνιό του, να άνοιξει τήν καρδιά του, να το γουθετήσει και να το οδηγήσει και να μείνει κοντά στον Χριστό».

«Ήτανε όλα τόσα ώραία, μεστά και ψυχωφέλιμα, άπλά, άπέριττα, όσα χρειαζόταν ή κουρασμένη μου ψυχή».

«Σεβαστέ μου πάτερ... Μας παρεκάλεσες σε ένα άπλο χαρτί να γράψουμε τις έντυπώσεις μας, αλλά εγώ θα γράψω περισσότερα. Αρχίζω με παρατηρήσεις. Δέν μπορείς μόνος σου να καταστρώνεις το πρόγραμμα και να προσπαθείς να το φέρεις εις πέρας. Δέν μπορείς να κάνεις τον κληρικό, τον ιεροκήρυκα, τον ξενοδόχο. Χώρισε τις δουλειές, βάλε μας και μας να δουλεύουμε, εσύ έχεις αύριο πάλι λειτουργία. Θέλουμε και εμείς να συμμετέχουμε δουλεύοντας. Φώναξέ μας από καιρό να έρθουμε να οργανώσουμε μαζί τήν εκδρομή. Όρισε κάποιον να μας ξεναγεί, κάποιον άλλον να διακονεί, άλλον να μας ψυχαγωγεί. Όλοι μαζί να έχουμε μιὰ έννοια».

Έκτος από αυτές τις άποκαλύψεις και τις έκμυστηρεύσεις συντελούνται και άλλα θαυμαστά. Το βασικότερο είναι ή εύκαιρία για προσωπική συμμετοχή στα μυστήρια τής Άγίας μας Έκκλησίας. Πάρα πολλοί άδελφοί άνοίγονται, άνοίγουν τήν καρδιά τους και εξομολογούνται για πρώτη φορά στη ζωή τους και άλλοι για πρώτη φορά κοινωνούν των άχράντων μυστηρίων. «Στις 26.10... γεννήθηκα..., στις 12.11... το Πάσχα ήρθε πιδ νωρίς έφέτος», λόγια κάποιας ψυχής που για πρώτη φορά εξομολογήθηκε και κοινωνήσε Σώματος και Αίματος Χριστού.

Με τή χαρά στα πρόσωπα...

Ύστερα από όλη αυτή τήν εύλογία, νομίζω πώς αξίζει να δούμε, να δοκιμάσουμε και αυτόν τον τρόπο διακονίας και διαποιμάνσεως των ένοριτών μας, γιατί το ένα πούλμαν γίνεται πολλά, όλη ή ένορία ένα κάρθι γίνεται, μιὰ Έκκλησία του Χριστού που πορεύεται για τή μεγάλη συνάντηση.

* Τα άρθρα αυτά σε άνατύπωση από τον «Εφημέριο» δημοσιεύτηκαν με τον τίτλο «Θεραπευτικός τουρισμός» στις σ. 55-72 του τόμου **Σ ό γ χ ρ ο ν ο ι π ο ι μ α ν τ ι κ ο ι π ρ ο β λ η μ α τ ι σ μ ο ι**, Αθήνα 1988.